

2023-08-22

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: ÄLN 2023-000125

Automatiserat beslutsfattande avseende reparationsbidrag för hissar enligt 11 § lagen om bostadsanpassningsbidrag samt revidering av delegationsordning

Förslag till beslut

1. Äldrenämnden inför automatiserat beslutsfattande avseende reparationsbidrag för hissar enligt 11 § lagen om bostadsanpassningsbidrag i äldrenämndens delegationsordning.
2. Äldrenämnden antar förslag på revidering i delegationsordningen i enlighet med bilagan till denna tjänsteskrivelse.
3. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Sedan den 1 juli 2022 medger kommunallagen att kommuner delegerar beslut till en automatiserad beslutsfunktion. Inom ramen för projektet ”Förstudie om förutsättningar för automatiserat beslutsfattande” har identifierats att socialnämndens beslut om bidrag till reparationer, besiktning och underhåll av hissar enligt 11 § lagen om bostadsanpassningsbidrag bedöms uppfylla kraven för ett automatiserat beslutsfattande utifrån de kriterier som projektet identifierat.

Delegationsordningen behöver ändras och möjliggöra att delegation för de aktuella besluten kan ges till en automatiserad beslutsfunktion. En ny punkt, 8.2, införs.

Ärendet

Nya bestämmelser i kommunallagen om automatiserat beslutsfattande

I 6 kap 37–38 §§ kommunallagen framgår de bestämmelser som gäller avseende delegering i nämnd. Sedan den 1 juli 2022 medger kommunallagen att kommuner delegerar beslut till en automatiserad beslutsfunktion. Av kommunallagen framgår numera att en nämnd får delegera beslutanderätten förutom till presidiet, ett utskott, en ledamot eller en ersättare, också till en automatiserad beslutsfunktion i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Av 6 kap. 38 § 2 st kommunallagen, som nu har ändrats,

framgår även vilka beslut som **inte** får delegeras till en automatiserad beslutsfunktion, det vill säga följande beslut;

1. ärenden där beslut överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap.,
2. ärenden där beslut enligt lag eller annan författning inte får överklagas,
3. ärenden om upphandling, eller
4. ärenden om valfrihetssystem.

Av förarbetena¹ till lagändringen konstateras att det finns ett behov av att underlätta för den kommunala sektorn att möta ökade arbetsuppgifter. Ett sätt är att ta tillvara de möjligheter till effektivisering som finns i digitala arbetssätt och verktyg. I detta perspektiv, medför användningen av automatiska beslut en rad fördelar. En effektivare administration innebär frigjord tid för de anställda och möjligheter att förbättra servicen till invånarna genom snabbare beslut. Erfarenheterna av att använda automatiserade beslut i staten får anses vara övervägande goda. Det finns ingen anledning att anta att beslut i kommunal förvaltning ska skilja sig från dessa erfarenheter. En förutsättning för att delegation ska kunna ske är att ett sådant beslutsfattande inte strider mot bestämmelser i annan lagstiftning.

Ansvar för automatiserat beslutsfattande vilar på den ansvariga nämnden. Det är därför nämnden som måste säkerställa att ett automatiserat beslutsfattande kan ske i överrensstämmelse med gällande rätt innan delegation kan ske. I säkerställandet behöver nämnden ta ställning till om de rättsliga förutsättningarna som gäller för en viss ärendetyp medger automatiserat beslutsfattande, och bedöma de risker som finns för verksamheten med att beslut av en viss typ fattas automatiserat. Nämnden har också ett ansvar för framtida uppföljning och kontroll av att systemet för automatiserat beslutsfattande fungerar.

Förstudie om automatiserat beslutsfattande

I syfte att skapa förutsättningar för Nacka kommun att nyttja möjligheten med automatiserat beslutsfattande startades under sommaren 2022 en förstudie finansierad av framtidsfonderna. Projektet drevs av digitaliseringsenheten tillsammans med juridik- och kanslistaben. Förstudien tog fram en översikt över kommunens potential gällande vilka beslutsprocesser som kan automatiseras, där tids- eller kostnadsbesparing, alternativt möjlighet till kompetensväxling var tydligt prioriterade. Förstudien resulterade i en rekommendation för hur själva införandet av automatiserade beslut ska göras i organisationen. Förstudien är nu avslutad.

¹ SOU 2021:16 - En väl fungerande ordning för val och beslutsfattande i kommuner och regioner

Inom förstudien prioriterades fyra av kommunens processer till att omgående starta implementation av automatiserat beslutsfattande, varav reparationsbidrag var en av de utvalda.

Automatiserat beslutsfattande för bidrag till reparationer, besiktning och underhåll av hissar

Nedan framgår en genomgång av de kriterier som ställs för automatiserade beslut inom ramen för förstudien.

Rättsliga förutsättningar

Bostadsanpassningsbidrag kan lämnas för bland annat installation av hissar i eller i anslutning till flerbostadshus och en- eller tvåbostadshus. Det finns också möjligheter att få bidrag för att reparera, underhålla och besikta en hiss som installerats med bostadsanpassningsbidrag. Det kallas i 11 § lagen om bostadsanpassningsbidrag för reparationsbidrag. En hiss ska besiktigas med vissa intervaller enligt 5 kap. plan- och byggförordningen (2011:338) för att kontrollera säkerheten. Den kräver också ett visst underhåll och kan behöva repareras. Bidrag för besiktning, reparation och underhåll beviljas enligt 11 § lagen om bostadsanpassningsbidrag och kan överklagas genom förvaltningsrättsligt överklagande enligt 24 § samma lag. Det är alltså inte fråga om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen, vilket hade varit ett hinder för automatiskt beslutsfattande.

Besluten grundas på uppgifter lämnade av den som är brukare och som beviljats bidrag till inköp och installation av hissen. För beslut krävs ansökan och fakturakopia. Inga avvägningar eller bedömningar behöver göras av en fysisk person.

Digitala förutsättningar

Verksamheten har redan idag de digitala verktygen för att få till en automatiserad beslutsprocess.

Fördelar med automatiserat beslutsfattande

Det finns flera fördelar med ett automatiserat beslutsfattande för reparationsbidrag.

Förkortade väntetider och direkta besked

Genom att automatisera hela processen från ansökan till beslut kommer den bidragssökande att kunna få sitt beslut om reparationsbidrag inom några minuter istället för att vänta i ca två veckor. Genom att korta av processen i alla led betyder det att tiden från ansökan till själva utbetalningen görs till medborgaren förkortas väsentligt.

Dessutom kommer vi kunna eliminera behovet för bidragssökande att följa upp sitt ärende, när beskedet kommer direkt. Det innebär också en besparing i arbetstid för handläggarna som slipper besvara samtal och kontrollera ärendestatus.

Ökad säkerhet och trygghet för medborgare

Sedan tidigare finns hissar som det har beviljats bostadsanpassningsbidrag för, men där ägaren inte ansökt om reparationsbidrag alls eller på många år. En ägare av en hiss är skyldig att besiktiga den med vissa intervaller. Genom automatiserade beslut förenklas detta förfarande för de som beviljats hiss.

Frigörande av arbetstid som kan omsättas till bättre service

Ett automatiskt beslutsfattande innebär också en tidsbesparing för handläggarna som kan lägga tiden på mer komplicerade ärenden och möjliggöra en bättre service i de ärendena. På sikt leder automatisering till ett effektivare resursutnyttjande.

Riskbedömning

En analys har gjorts av risker för att beslut blir fel och eventuella konsekvenser av det. I det system som ska användas för automatiskt beslutsfattande kommer det finnas information om förutsättningarna för beslut om reparationsbidrag. Utifrån checkfrågor ska den som vill utföra åtgärden intyga att korrekta handlingar lämnas som anger att kraven för bidraget uppfylls.

Bedömningen är att risken för fel beslut är mycket liten och i vart fall inte större än om beslutet skulle fattas av en person.

Uppföljning och kontroll

Ärendena kommer att följas upp genom stickprov.

Information om uppföljning och kontroll kommer lämnas till nämnden.

Samlad bedömning

Den samlade bedömningen är att det är lämpligt och rättsligt möjligt att införa automatiserat beslutsfattande avseende reparationsbidrag för hissar enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag. Besluten grundas på uppgifter lämnade av den som vill utföra åtgärden och uppgifter som redan finns i kommunens befintliga system. Det ställs inte krav på att avvägningar eller bedömningar görs av en person. De digitala förutsättningarna finns redan och införandet av ett automatiserat beslutsfattande medför fördelar som frigjort arbetstid för handläggare som kan användas till exempel till att ge personlig service i andra mer komplicerade ärenden.

Ändringar i delegationsordningen

En ny punkt, 8.2, behöver införas i äldrenämndens delegationsordning med anledning av ett automatiserat beslutsfattande. Förslaget, som också är markerat med gult i bilaga 2, i avsnitt 8 i delegationsordningen är följande.

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat
2.	Reparationsbidrag för hissar	11 § lag om bostadsanpassningsbidrag	Automatiserad beslutsfunktion

Ekonomiska konsekvenser

Under rubriken fördelar med automatisering av beslut framgår att införandet av ett automatiserat beslutsfattande medför inbesparing av arbetstid. Detta frigör tid för kvalitativt arbete och service i övriga ärenden. Automatisering bidrar på sikt till ett effektivare resursutnyttjande.

Beslutet om revidering av delegationsordningen får inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut medför inga konsekvenser för barn.

Bilagor

1. Förslag på revideringar delegationsordning

Karin Kollberg
Social- och äldredirektör
Stadsledningskontoret

Catharina Granath
Kommunjurist
Juridik- och kanslistaben